

Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας στο Ζεφύρι: Μερικές επισημάνσεις

του
Δημήτρη Μπουρίκου¹

εφημερίδα **ΘΡΙΑΣΙΟ**, αρ. φύλλου **803**, **27 Απριλίου 2007**, σελ. **7**

Ο θεσμός των τοπικών συμβουλίων πρόληψης της παραβατικότητας (ΤΟΣΠΠΑ) έχει αρχίσει να εμπεδώνεται και να αναπτύσσεται στην καθημερινή πραγματικότητα αρκετών Δήμων της χώρας μας στο πλαίσιο της προσπάθειας συμμετοχής της τοπικής κοινότητας στο σχεδιασμό και την εφαρμογή δράσεων πρόληψης της παραβατικότητας. Με αφορμή τη θέσπιση ενός τέτοιου θεσμού στο Δήμο Ζεφυρίου, των αντιδράσεων που έχουν προκύψει και των σχετικών επιχειρημάτων που δημοσιοποιούνται, επιβάλλεται να διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για το αξιακό πλαίσιο δράσης του ΤΟΣΠΠΑ, καθώς και αναλύσεις για την κριτική που ασκείται.

Η θέσπιση νέων θεσμών, ιδιαίτερα σε ευαίσθητους τομείς όπως αυτός της παραβατικότητας, ευλόγως αποτελεί θέμα αντεγκλήσεων στον τοπικό δημόσιο διάλογο. Η **μέχρι σήμερα κριτική** (συνεδρίαση Δημοτικού Συμβουλίου, ανακοινώσεις στον τοπικό τύπο) αναφέρεται στα εξής **επιχειρήματα**:

- α) Το ΤΟΣΠΠΑ αποτελεί καταδοτικό και χαφιεδίστικο μηχανισμό,
- β) Το ΤΟΣΠΠΑ αποτελεί άλλον έναν μηχανισμό που θέλει να επιβάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την εντατικοποίηση της παρακολούθησης της προσωπικής ζωής των πολιτών σε τοπικό επίπεδο με απώτερο σκοπό την τρομοκράτηση των πολιτών,
- γ) Το ΤΟΣΠΠΑ αποτελεί μηχανισμό καταστολής και αστυνόμευσης των αντιδράσεων που προκαλεί η πολιτική της ανεργίας και της φτώχειας,
- δ) Τα ΤΟΣΠΠΑ σε όσες χώρες εφαρμόστηκαν δεν πέτυχαν καμία μείωση της εγκληματικότητας,
- ε) Το ΤΟΣΠΠΑ νομιμοποιείται να καταγράψει και να «δώσει» ονόματα των υπόπτων στην τοπική αστυνομική διεύθυνση, και

¹ Υπ. Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Επιμελητής Ανηλίκων Υπ. Δικαιοσύνης, μέλος του ΤΟΣΠΠΑ Ζεφυρίου (dbourikos@pspa.uoa.gr).

στ) Το ΤΟΣΠΠΑ είναι επικίνδυνος θεσμός για την κοινωνία.

Η παραπάνω επιχειρηματολογία χαρακτηρίζεται από μια **σειρά γνωστικών διαστρεβλώσεων**:

α) Το ΤΟΣΠΠΑ δεν αποτελεί «χαφιεδίστικο» μηχανισμό αλλά ένα forum για την ενδυνάμωση της τοπικής κοινωνίας στην εξέταση, μελέτη και αντιμετώπιση της παραβατικότητας. Ο εντοπισμός, η απαγγελία καταγγελιών και η εκδίκαση των παράνομων πράξεων είναι αρμοδιότητες των αστυνομικών και δικαστικών αρχών.

β) Ο θεσμός των ΤΟΣΠΠΑ «δεν επιβάλλεται», αποτελεί θεσμική δυνατότητα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι Δήμοι στην προσπάθεια αντιμετώπισης της παραβατικότητας.

γ) Η μέχρι σήμερα ευρωπαϊκή και ελληνική εμπειρία συνηγορεί υπέρ της άποψης πως τα ΤΟΣΠΠΑ αναπτύσσουν ή ενθαρρύνουν δράσεις κοινωνικής πολιτικής (πχ., ενημέρωση ανέργων, αποφυλακισμένων) και ως εκ τούτου συμβάλλουν σε κάποιο βαθμό στην αντιμετώπιση φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

δ) Η ευρωπαϊκή εμπειρία προσφέρει πολλά παραδείγματα πετυχημένων πρωτοβουλιών ανάλογων θεσμών, ιδιαίτερα στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης.

ε) Το ΤΟΣΠΠΑ αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο της τοπικής αυτοδιοίκησης και ασχολείται με την καταγραφή και την αξιολόγηση φαινομένων παραβατικότητας. Δεν εντοπίζει παραβατικούς πολίτες, αφού η αρμοδιότητα αυτή ανήκει αποκλειστικά στις αστυνομικές αρχές.

στ) Η έννοια «επικινδυνότητα» των θεσμών» είναι αφηρημένη, αμφίσημη και παρεξηγήσιμη. Απαιτείται συγκεκριμένη περιγραφή και κριτήρια αξιολόγησης. Για ποιόν είναι επικίνδυνη; Για ποιο λόγο είναι επικίνδυνη; Το ΤΟΣΠΠΑ Ζεφυρίου αποτελεί προϊόν δημοκρατικών διαδικασιών, στηρίζεται σε υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο και οι αρχές λειτουργίας τους έχουν δημοσιοποιηθεί. Τα δε πρόσωπα που το απαρτίζουν δεν φοράνε κουκούλες και είναι υπόλογοι στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Οι γνωστικές διαστρεβλώσεις που χαρακτηρίζουν την κριτική για τη λειτουργία του ΤΟΣΠΠΑ Ζεφυρίου συμβάλλουν στην αναπαραγωγή ενός κλίματος έλλειψης εμπιστοσύνης. Αλλά μήπως αυτό δεν είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας του Ζεφυρίου; Η γενικευμένη έλλειψη εμπιστοσύνης, η μη ύπαρξη τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, το σύνδρομο του απομονωμένου και διαρκώς αμυνόμενου, του στίγματος αποτελούν τους φακούς

επαφής μέσα από τους οποίους τμήματα της τοπικής κοινωνίας αντιμετωπίζουν και αξιολογούν θεσμούς, πρόσωπα και δράσεις.

Το ΤΟΣΠΠΑ Ζεφυρίου σκοπεύει ακριβώς σε αυτή την έλλειψη εμπιστοσύνης μέσω των δράσεών του. Φιλοδοξεί να διευκολύνει τη μεταφορά καλών πρακτικών από το εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο στην τοπική κοινωνία. Φιλοδοξεί να ανοίξει μια ευρύτερη συζήτηση στην τοπική κοινωνία για θέματα, όπως ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, η ανεπάρκεια κοινωνικών δομών, η σχολική διαρροή, η παγιωμένη γκετοποίηση τμημάτων του πληθυσμού, η ανάγκη δημιουργίας δικτύων με άλλους Δήμους, η αξιοποίηση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου.

Ένας θεσμός με τις παραπάνω φιλοδοξίες μπορεί να χαρακτηριστεί ίσως «ρομαντικός», όχι όμως επικίνδυνος. Αποτελεί πράγματι «ρομαντικό» θεσμό αν αναλογιστούμε ότι το Ζεφύρι αποτελεί μια εσωτερικά κατακερματισμένη κοινότητα, χωρίς κοινωνική και εδαφική συνοχή, με απουσία διάθεσης να μαθαίνει (μη μανθάνουσα κοινότητα) και να ενσωματώνει τις βέλτιστες πρακτικές σε μια σειρά ζητημάτων. Το Ζεφύρι επιδεικνύει μια υπερβολική εσωστρέφεια για μικρό Δήμο που αυξάνει τις πιθανότητες περαιτέρω περιθωριοποίησης και στιγματισμού.

Η αποτυχία υλοποίησης των σκοπών του ΤΟΣΠΠΑ θα σημαίνει, στη χειρότερη περίπτωση, σπατάλη χρόνου για τα μέλη του. Η παρεμπόδιση όμως της λειτουργίας του θα συνιστά αφαίρεση, για άλλη μια φορά, του δικαιώματος της τοπικής κοινωνίας να κοιτάξει τον εαυτό της, να γνωρίσει την εμπειρία άλλων Δήμων και να συμβάλει στην οικοδόμηση ενός ανοικτού, συνεκτικού, βιώσιμου Ζεφυρίου.

Καταληκτικά: Το Ζεφύρι θέλει και μπορεί να γίνει μια μανθάνουσα κοινότητα ή θα παραμείνει εσωστρεφές, απομονωμένο και στιγματισμένο; Το Ζεφύρι είναι καταδικασμένο στην περιθωριοποίηση ή μήπως επιλέγει το ίδιο την απομόνωσή του; Ο λόγος και η δράση του καθενός αποτελεί και έμμεση τοποθέτηση στο ερώτημα.